

גיליון מספר 12 – ינואר 2012

טיפים שימושיים לכתבה - משולחנו של הצוות לעריכת הלשון במכללה¹

**התאהבתי בה..... בלשון העברית!
והפעם: על קוצו של יו"ד (י) [מנחות כט]**

היו"ד היא אחת מאותיות אהו"י. משמע: יש לה שני תפקידים: האחד לציון העיצור יו"ד, השני לציון התנועה i [חיריק א]. נתן אלתרמן ביצירתו לילדים כתב על החיריק: "...לא זכה לעמוד... בראשי אותיות, לעטרן ולקשטן, כי שמוהו תמיד, מעשה שטן, רק בתחתיתן."²

בכתיב חסר הניקוד יש מילים הנכתבות בלא יו"ד, יש הנכתבות ביו"ד אחת ויש - הנכתבות בשתיים.

יש לכתוב בניקוד וללא ניקוד ביו"ד אחת

היו"ד במילים הללו מציינת את העיצור יו"ד (י).	דוגמאות: אֶכְסֵנְיָה-אֶכְסֵנְיָה גְּלִיָּה-גְּלִיָּה דְּמוֹקְרַטְיָה-דְּמוֹקְרַטְיָה קְפֵטְרָה-קְפֵטְרָה
--	---

יש לכתוב ללא ניקוד בשתי יו"דים

היו"ד הראשונה ברצף מציינת את תנועת i [חיריק א] ואילו השנייה ברצף מציינת את העיצור יו"ד (י).	דוגמאות: אוכלוסייה אכסניית-נוער חנייה כרטיסייה מרכזייה ספרייה סרטייה
---	--

יש לכתוב ללא יו"ד

מקלט, עת-עתים-לעתים, הנה ונטיותיה: הנני, הנך ועוד

נתן אלתרמן [בשנוי קל] כתב באותה יצירה: **תְּנוּעוֹת גְּדוֹלוֹת וְקִטְנוֹת, הַנוֹשְׂאוֹת אֶת הַכְּתָב כְּגַלְיָה וְטוֹרְחוֹת לְעוֹרֵר וְלְהַנִּיעַ כָּל אוֹת/ וְלְהַעִיר וְלְכַוֵּן אֶת הַגּוֹי הַמְּלִים.**

נגיעה בהגייה: בבניין הפעיל בעבר - יש להגות את הה"א בתנועת i [חיריק], לדוגמה, הַכְּתִיב, הַמְּצִיא, הַרְפִּיב ודומיהם.

¹ ד"ר עדית שר - מרכזת, אדוה אליה, מור ביטון, תהילה כהן, כנרת ראובני-חדד, אוסנת שריג

² נתן אלתרמן, 1958, 'מעשה בחיריק קטן' בתוך: ספר התיבה המזמרת, תל אביב: הוצאת מחברות לספרות, עמ' 46-55